

Hovorna.

(K druhému sjezdu čs. právníků.) Je nutno upozorniti jeho budoucí účastníky, že je — podobně jako jeho předchůdce — zamýšlen jako vědecký podnik. Tento jeho vědecký ráz určuje také povahu, formu a obsah referátů, podávaných účastníky k jednotlivým odborným otázkám, stanoveným pořadatelstvem. Musí to býti v podstatě vědecká práce. Dosaďadní zkušenosti v tomto směru ukázaly však tu a tam, že si toho zasilatelé referátů nejsou dostatečně vědomi. Budiž zde tudíž výslovně poznamenáno, že sjezd nečeká od svých účastníků, kteří tu či onu otázku chtějí zodpovědět, pouhé povšechné »projevy«, »názory« nebo »náměty«, které zcela stručně a příležitostně bez náležité soustavy a vědeckého aparátu jsou vrženy na papír a jednotlivým sekcím pak zaslány, nýbrž něco, co snese publikaci. Vždyť všechny tyto referáty mají býti nejen publikovány, nýbrž mají sloužiti za podklad odborné a vědecké rozpravy na sjezdu samotném. Stačí, když v tomto směru prohlédneme publikace kteréhokoliv jiného vědeckého sjezdu, abychom seznali obvyklou literární úroveň podobných referátů. Kdyby náš budoucí sjezd otiskl podobné povšechné »projevy« a »náměty« svých účastníků nesnížil by tím jen úroveň celého podniku, nýbrž blamoval by tím i zasilatele samotné. We y r.

Normativní a pozitivně-právní směr v právní vědě. Mluvil jsem v poslední době s velmi vynikajícími právníky, kteří se mi metajili svými pochybnostmi o t. zv. normativním právním směru. Jejich pochybnosti vrcholily v tom, že zákonem nelze omeziti kruh obzoru soudci, správnímu úředníku atd. Tato pochybnost je úplně správná, jenže se netýká směru normativního. Tento směr omezuje se na otázku, jak známo, co je právní norma, k této principiální otázce připojuje pak otázku druhou, jak zjistím obsah právní normy; otázky tyto zodpovídá si normativní směr deduktivně způsobem čistě idealistickým na podkladě logismu a nikoliv psychologismu, tudíž apodikticky. Těžiště teorie normativní tkví tedy nad pozitivním právním řádem, který je in concreto pouze náhodně dán. Naproti tomu pozitivně-právní směr vycházel z daného obsahu právního řádu, aniž si uvědomoval, proč je to či ono částí právního řádu, ale snažil se obsah předpisů právních odůvodniti eticko-politickými maximami, jimž říkával důvod práva. Tak omezoval se obzor právníka daným zákonem, neboť na kontinentě přichází jen psané právo v potaz, a vypěstoval se onen zvláštní druh právníků, kteří se domnívali, že v občanském zákoníku a civilním řádu soudním je obsažena celá jejich životní zkušenost. V tomto pozitivně-právním směru bujely hádky o výklad právních předpisů, které nebyly řešitelné. Naproti tomu normativní směr, jako ryze teoretický právi: je možno, aby z normy a) plynula povinnost b), ale je též možno aby z ní plynula povinnost non b), je pak na soudci, aby v daném případě rozhodl tak nebo onak; zda soudce rozhodne tak či onak, není věci teoretického výkladu, ale otázkou praxe legislativní; podle normativní teorie pak není mezi aplikací právního předpisu a obyčejnou zákonnou normou (neústavní) žádného kvalitativního rozdílu, v obou případech jde o aplikaci ústavní normy, jenže v prvním o prostředecnou, ve druhém bezprostřední. Normativní teorie

učí dále, že aplikace provádí se pomocí právních skutečností, zda však jsou takové skutečnosti in concreto dány, nelze zjistiti z pouhého předpisu, nýbrž zkoumáním skutečností, jichž znalost musí si aplikující osvojití. Aplikující (soudce) musí znáti tedy nejen právní normu a věděti, jak se interpretuje, nýbrž musí znáti i skutečnost a souditi ji uměním (τέχνη), spočívající ve spojení abstraktní normy s konkrétní skutečností. Ale tato aplikace je činem, tedy něčím jedinečným, alogickým, diskursivně nezachytitelným. A zde je bod, kde se normativita rozchází s pozitivistickou sociologií, která míní, že možno pojmy zachytiti adekvátně činy lidské, což ovšem je věcí metafysické spekulace a nikoliv vědeckého a filosofického kriticismu.

Jaromír Sedláček.

Literatura.

Dr. Jan Šimák, *Československé státní území*. Studie z oboru práva státního a mezinárodního. Bratislava, 1924. Nákladem právnické fakulty university Komenského v Bratislavě. Str. 79.

Vznikem samostatného československého státu vznikla celá řada právních problémů s elementem mezinárodním, které uvedly naši právní teorii i praxi do velkých mesnází, poněvadž tyto neměly dříve podnětu, aby se zabývaly podrobně problémy práva mezinárodního. Řešení pak problémů, jež souvisejí se vznikem státu, jest ztíženo i tou okolností, že pro praxi není spolehlivých theoretických pomůcek domácích, neboť v tom směru jest naše literatura velmi chudá. Ani po válce se poměry valně nezlepšily, takže nemáme dosud prací, jež by se snažily dopodrobna vypořádati se se základními problémy práva mezinárodního. Nemáme-li v oboru práva mezinárodního skutečné vědecké tradice, nemůže překvapovati, že naše praxe při řešení problémů, jež jest řešiti i s hlediska práva mezinárodního, silně kolísá.

Bylo by proto vítati každý vážný pokus o vyjasnění těch právních problémů, které jsou prejudiciálními pro řešení problémů dalších. Jedním z takových prejudiciálních problémů jest problém státního území, jemuž jest věnována Šimáková monografie, která pokouší se o právní řešení problému státního území se zvláštním zřetelem k československému státu. Nebude bez významu pro naši právnickou veřejnost, když stručně naznačíme problém, který mladý autor řeší, a způsob, jak jej řeší. Neopomeneme při té příležitosti precisovati naše vlastní stanovisko, pokud to arci rámeček referátu dovolí.

Úvodem Šimák naznačuje, co jest rozuměti státním územím československým; jsou to jednak země zv. historické (Čechy, Morava, Slezsko), jednak Slovensko. Neurčitost hranic Slovenska vůči Maďarsku vyvolala v praxi spor o to, zda jest podle československého právního řádu pokládati celé dnešní Slovensko za součást Československé republiky již od 28. října 1918. Šimák klade si otázku, jak daný problém měl by řešiti československý soudce. Odpovědi na tuto otázku jest věnována celá práce, která zabývá se nejprve státním územím s hlediska všeobecného a poté s hlediska práva vnitrostátního, jakož i práva mezinárodního.

Šimák vytýká jednotlivé teorie o státním území: teorii vlastnickou, předětovou, prostorovou, kompetenční a kombinační. Všechny tyto teorie se dle něho shodují v tom, že státní území jest prostor, v němž vykonává stát činnost vládní. V souvislosti s uváděním jednotlivých teorií o státním území čekali bychom podrobný výklad uvedených teorií i jich kritiku. Šimák se však omezuje na výklad teorie kompetenční a neobírá se náležitě otázkami, jaký má význam území pro pojem státu a jaký jest poměr mezi územím a státní mocí v rámci pojmu státu.